

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
МІЖНАРОДНОГО ПРАВА”
(для спеціалістів)**

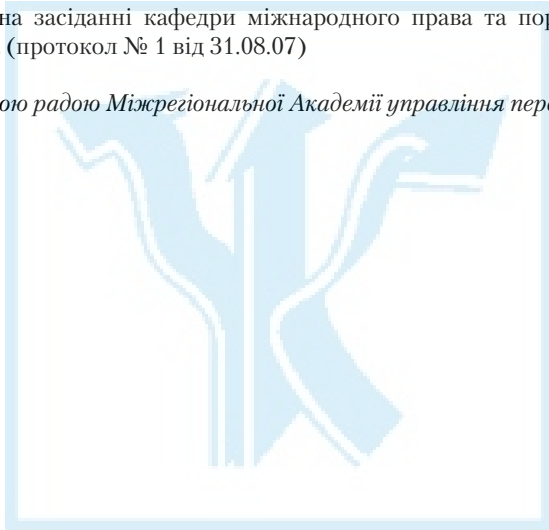
МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства *І. О. Шашковою-Журавель*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства (протокол № 1 від 31.08.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Шашкова-Журавель І. О. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Актуальні проблеми міжнародного права”. — К.: МАУП, 2008. — 27 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни “Актуальні проблеми міжнародного права”, теми самостійної роботи студентів, методичні вказівки до виконання самостійної роботи, питання для самоконтролю, практичні завдання, тестові завдання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни “Актуальні проблеми міжнародного права” – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми, формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати і контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів з дисципліни “Актуальні проблеми міжнародного права” полягає у засвоєнні відповідних знань, їх закріпленні та систематизації, а також їх застосуванні при виконанні практичних завдань. Самостійна робота забезпечує підготовку студентів до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Актуальні проблеми міжнародного права” визначається навчальною програмою цієї дисципліни, а також методичними матеріалами.

Основними формами самостійної роботи студентів з дисципліни “Актуальні проблеми міжнародного права” є:

- 1) опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, обов'язкових та додаткових літературних джерел;
- 2) виконання домашніх завдань;
- 3) вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;
- 4) підготовка до різних форм поточного контролю;
- 5) пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- 6) написання реферату за заданою проблематикою;
- 7) аналітичний розгляд наукових публікацій.

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні засвоїти лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти. Перевірку засвоєння знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю, які охоплюють основні положення, що підлягають самостійному засвоєнню студентами відповідно до кожної, передбаченої для самостійного вивчення теми дисципліни “Актуальні проблеми міжнародного права”

Поряд з питаннями для самоконтролю і практичними завданнями кожна тема, яка виносяться на самостійне вивчення передбачає декілька тестових завдань для самоконтролю. Тестові завдання для

самоконтролю складено відповідно до програми навчальної дисципліни “Актуальні проблеми міжнародного права” для поточної перевірки знань студентів.

Виконуючи запропоновані завдання, студенти закріплюють та поглиблюють знання про теоретичні проблеми та основні закономірності розвитку системи сучасного міжнародного права. При цьому вони спираються не тільки на матеріал названого навчального курсу, а й використовують відомості з міжнародного права, міжнародного права в галузі захисту прав людини, права міжнародних договорів, порівняльного правознавства та інших юридичних дисциплін, що допоможе студентам підготуватися до заліків та іспитів. Головна мета запропонованих тестів — забезпечити поглиблене вивчення студентами норм сучасного міжнародного права на універсальному та регіональному рівнях, а також актуальних проблем та основних тенденцій його розвитку.

Виконання домашнього завдання з дисципліни “Актуальні проблеми міжнародного права” має на меті закріпити та поглибити теоретичні знання та вміння студента з навчального матеріалу, винесеного для самостійного опрацювання. Поряд із вивченням міжнародного права доречно вивчати і аналізувати також практику його втілення у внутрішньому праві держав, та їх вплив на стан розвитку сучасного світового співтовариства. При визначенні співвідношення норм міжнародного права і норм національних законодавств держав слід застосовувати порівняльно-правовий метод. Обсяг об’єктів порівняльного вивчення повинен бути максимально вичерпним.

Практичні завдання, передбачені для кожної теми, що підлягає самостійному засвоєнню, включають в себе підготовку до тематичних колоквиумів, а також написання рефератів і доповідей.

При підготовці до тематичного колоквиуму вивчаються підлягають міжнародно-правові акти і універсального, і регіонального рівнів. Окрему увагу слід приділити засвоєнню рекомендованої основної та додаткової літератури за кожною темою, що передбачає самостійне вивчення.

Одним із важливих засобів у засвоєнні знань є написання рефератів. Написання реферату за заданою проблематикою необхідно починати з власного, добре продуманого вступу. У вступі визначається мета дослідження, з максимально можливою точністю встановлюються рамки теми, що підлягає розгляду, визначаються методи її дослід-

ження. Це перехідний місток до основного дослідження, де повинно бути відображено практичне і теоретичне значення теми.

В основній частині роботи мова повинна йти про зміст досліджуваної проблеми. Наслідком проведеного дослідження можуть бути пропозиції щодо необхідності імплементації тих чи інших норм міжнародного права в законодавство України. У цьому разі необхідно дати чітке обґрунтування того, чому саме таке рішення є єдино правильним.

Робота повинна завершуватись висновками.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” — студент повно і всебічно розкриває питання теми, винесені на самостійне опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідної теми і може аргументовано її доводити;
- оцінка “добре” — загалом рівень знань студентів відповідає викладеному вище, але мають місце деякі упущення при виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;
- оцінка “задовільно” — студент розкрив питання, винесені на самостійне опрацювання, в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і не самостійно;
- оцінка “незадовільно” — студент не в змозі дати відповідь на поставлене питання або відповідь неправильна, студент не розуміє суті питання, не може зробити висновки.

Важливим елементом самостійної роботи студента є підготовка індивідуальних науково-дослідних робіт. Метою індивідуальної науково-дослідної роботи є формування у студентів початкових умінь і навичок наукової роботи.

Завданням індивідуальної науково-дослідної роботи студентів є сприяння виробленню у студента:

- навичок пошуку наукової інформації;
- вміння систематизації наукової інформації;
- вміння аналізувати здобуту інформацію;
- вміння узагальнювати інформацію і робити власні висновки.

При підготовці до написання індивідуальної науково-дослідної роботи студенту слід розглянути та проаналізувати весь обсяг між-

народних нормативно-правових актів, а також вивчити плюралістичну наукову думку щодо досліджуваної проблеми. З цією метою слід використовувати збірки міжнародно-правових актів, юридичні пошукові сервери (напр. www.gada.ua), наукову юридичну літературу, а також періодичні юридичні (насамперед міжнародно-правові) видання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	ПЗ	Сам. роб.
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Актуальні міжнародно-правові проблеми сучасного світового співтовариства			
1	Характеристика проблеми міжнародної правосуб'єктності	4	2	6
2	Співвідношення міжнародного правопорядку та сфери невід'ємних суверенних прав держави	4	2	–
3	Проблемні аспекти компетенції держави за межами її території	2	2	–
4	Реалізація права народів на самовизначення. Проблемні аспекти деколонізації	2	–	6
5	Проблема міжнародно-правового визнання сил, що виступають проти державної влади	2	–	6
6	Характеристика проблеми реалізації міжнародно-правових норм у внутрішньому праві	2	2	–
	Змістовий модуль II. Характеристика проблемних аспектів окремих галузей сучасного міжнародного права			
7	Характеристика деяких проблем права міжнародних договорів	2	2	–

1	2	3	4	5
8	Огляд актуальних проблем міжнародного кримінального права	2	2	6
9	Характеристика проблемних аспектів міжнародного трудового права	2	2	–
10	Огляд актуальних проблем міжнародного космічного права	2	2	6
11	Характеристика деяких проблем міжнародного повітряного права	2	2	–
12	Огляд актуальних проблем міжнародного права навколишнього середовища	2	–	6
Змістовний модуль III. Пріоритетне значення та актуальні проблеми міжнародного права у сфері захисту прав людини та основних свобод				
13	Проблемні аспекти системи міжнародно-правового захисту громадянських і політичних прав людини	2	–	6
14	Аналіз актуальних проблем системи міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав людини	2	–	6
15	Проблемні аспекти міжнародно-правового захисту найбільш вразливих категорій осіб	2	–	6
16	Характеристика проблеми міжнародно-правового захисту біженців та осіб без громадянства	2	–	–
Разом годин: 108				

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль I. Актуальні міжнародно-правові проблеми сучасного світового співтовариства

Тема 1. Характеристика проблеми міжнародної правосуб'єктності

1. Аналіз плюралістичної наукової думки щодо значення інституту міжнародної правосуб'єктності та його місця в системі сучасного міжнародного права.

2. Особливості правосуб'єктності міжнародного співтовариства.
3. Причини обмеження прав міжнародного співтовариства.
4. Переваги і недоліки концепції виведення правосуб'єктності держави з її суверенітету.
5. Генеза наукової думки щодо правосуб'єктності міжнародних організацій.

Питання для самоконтролю

1. Сутність міжнародної правосуб'єктності.
2. Основні риси міжнародної правосуб'єктності.
3. Характеристика особливостей міжнародної правосуб'єктності держави.
4. Специфіка міжнародної правосуб'єктності міжнародних організацій.
5. Проблема ототожнення міжнародного співтовариства і міжнародної організації, що виступає від його імені.
6. Поняття об'єктивної міжнародної правосуб'єктності ООН.
7. Характеристика проблеми правонаступництва міжнародної правосуб'єктності міжнародних організацій.
8. Характеристика особливих видів міжнародної правосуб'єктності.

Теми рефератів

1. Характеристика концепції Д. Б. Левіна щодо розуміння сутності міжнародної правосуб'єктності.
2. Наукова дискусія щодо структури інституту міжнародної правосуб'єктності.
3. Причини “вторинності” міжнародної правосуб'єктності міжнародних організацій.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Аналіз поглядів А. М. Талалаєва щодо сутності інституту міжнародної правосуб'єктності.
2. Генеза розуміння міжнародної правосуб'єктності в доктрині міжнародного права.
3. Аналіз обсягу міжнародних прав і обов'язків держав як суб'єктів міжнародного права на прикладі Андорри, Монако, США, Росії.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Правосуб'єктність міжнародних організацій:

- а) є первинною;
- б) є похідною;
- в) відсутня.

2. Прихильники теорії “іманентної правосуб'єктності” намагаються:

- а) прирівняти правосуб'єктність міжнародної організації до правосуб'єктності держави;
- б) визнати міжнародну правосуб'єктність фізичної особи;
- в) довести відсутність міжнародної правосуб'єктності держави.

3. Визначення держави як суб'єкта міжнародного права означає:

- а) саме держава;
- б) державні органи;
- в) посадові особи держави.

Література [5; 14; 15; 17; 24; 26]

Тема 4. Реалізація права народів на самовизначення. Проблемні аспекти деколонізації

- 1. Специфіка принципу права народів на самовизначення.
- 2. Поняття права на деколонізацію.
- 3. Генеза права народів на деколонізацію.
- 4. Аналіз Хартії деколонізації.
- 5. Особливості здійснення права народів на деколонізацію.

Питання для самоконтролю

- 1. Характеристика способів утворення нових держав.
- 2. Поняття принципу права народів на самовизначення.
- 3. Зміст принципу права народів на самовизначення.
- 4. Характеристика процесу деколонізації.
- 5. Сутність і значення декларації про надання незалежності колоніальним державам та народам.
- 6. Поняття національно-визвольних рухів.
- 7. Процес визнання національно-визвольних рухів.
- 8. Аналіз практики втілення принципу виявлення думки населення в колоніальних кордонах.

Теми рефератів

1. Характеристика способів утворення нових держав.
2. Особливості правового статусу національно-визвольних рухів.
3. Наслідки визнання національно-визвольних рухів.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Характеристика принципу обов'язкової думки колоніального народу.
2. Проблемні аспекти здійснення права народів на деколонізацію.
3. Характеристика співвідношення положень Статуту Організації Об'єднаних Націй і права народів на деколонізацію.

Тестові завдання для самоконтролю

1. **Виходячи із положень Декларації про надання незалежності колоніальним державам і народам, право на деколонізацію:**
  - а) являє собою абсолютний принцип;
  - б) визнається відносним принципом;
  - в) визнається принципом, що діє лише щодо народів, які досягли високого рівня економічного та соціального розвитку.
2. **При деколонізації територіальна цілісність держави-колонізатора:**
  - а) не порушується;
  - б) порушується назавжди;
  - в) тимчасово порушується.
3. **Порядок здійснення права на деколонізацію був виведений із практики:**
  - а) Ліги Націй;
  - б) ООН;
  - в) Ради Європи.

Література [22–24; 26; 32]

Тема 5. Проблеми міжнародно-правового визнання сил, що виступають проти державної влади

1. Поняття і гуманітарне значення визнання повстанців.
2. Обмежений характер міжнародно-правового визнання повстанців.
3. Особливості визнання в якості воюючої сторони.

4. Характеристика порядку прийняття рішення про визнання в якості повстанських сил або в якості воюючої сторони.
5. Порядок визнання нації.
6. Особливості визнання національно-визвольних рухів.

Питання для самоконтролю

1. Поняття визнання сил, що виступають проти державної влади.
2. Генеза інституту визнання повстанців.
3. Умови визнання воюючої сторони.
4. Наслідки визнання в якості воюючої сторони.
5. Характеристика впливу правопорядку, встановленого повстанцями щодо суб'єктів міжнародного права.
6. Причини обмеженого характеру визнання повстанських сил.
7. Перехідний характер визнання в якості повстанців або в якості воюючої сторони.
8. Міжнародно-правовий зміст поняття “народ”.

Теми рефератів

1. Історико-правові передумови зародження інституту визнання повстанців.
2. Співвідношення визнання національно-визвольного руху і визнання нації.
3. Роль звичаєво-правової практики у визнанні повстання та воюючих сторін.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Взаємозв'язок визнання національно-визвольних рухів і застосування норм міжнародного гуманітарного права в міжнародних збройних конфліктах.
2. Аналіз визнання польської та чеської націй у період Першої світової війни союзними державами з точки зору норм міжнародного права.
3. Причини зменшення значення визнання в якості повстанців в останні десятиліття XX століття.

Тестові завдання для самоконтролю

1. **Повстанські сили одержують правосуб'єктність:**
  - а) як наслідок факту визнання;
  - б) від міжнародного права;
  - в) від “квазіміжнародного” права.

2. Рішення про визнання в якості повстанських сил або в якості воюючої сторони приймається:

- а) на розсуд держави, територіальна цілісність якої є під загрозою;
- б) на розсуд третіх держав;
- в) на розсуд держави, територіальна цілісність якої поставлена під загрозу і третіх держав.

3. В сучасній міжнародно-правовій практиці підкреслюється:

- а) політичне значення визнання повстанців;
- б) гуманітарне значення визнання повстанців;
- в) економічне значення визнання повстанців.

Література [13; 17; 23; 25; 26]

Змістовий модуль II. Характеристика проблемних аспектів окремих галузей сучасного міжнародного права

Тема 7. Характеристика деяких проблем права міжнародних договорів

- 1. Проблемні аспекти презумпції відкритості для багатосторонніх міжнародних договорів.
- 2. Переваги і недоліки застережень.
- 3. Наслідки застережень і заперечень проти них.
- 4. Характеристика проблеми суттєвих порушень при укладенні міжнародних договорів.

Питання для самоконтролю

- 1. Сторони в міжнародному договорі.
- 2. Поняття договірної держави.
- 3. Характеристика стадій укладення міжнародного договору.
- 4. Поняття “третя держава”.
- 5. Характеристика права на участь у міжнародних договорах.
- 6. Поняття абсолютної недійсності міжнародних договорів.
- 7. Поняття відносної недійсності міжнародних договорів.
- 8. Законність об’єкту міжнародного договору.
- 9. Проблема подільності міжнародного договору.

Теми рефератів

1. Передумови подальшого розвитку механізму міжнародної договірної діяльності, що існували в стародавніх цивілізаціях.
2. Характеристик поглядів А. М. Талалаєва щодо стадій укладення міжнародного договору.
3. Сутність і способи тлумачення міжнародного договору.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Генеза механізму міжнародної договірної діяльності.
2. Кодифікація права міжнародних договорів.
3. Характеристика права на участь у міжнародних договорах.

Тестові завдання для самоконтролю

1. **Спосіб встановлення автентичності тексту договору шляхом проставлення уповноваженими своїх ініціалів під текстом договору для засвідчення того, що текст є остаточним і не підлягає змінам, має назву:**
  - а) ратифікація;
  - б) парафування;
  - в) конфірмація.
2. **Найпоширенішим способом припинення договору є:**
  - а) новація;
  - б) денонсація;
  - в) анулювання.
3. **Після набуття міжнародним договором чинності він має бути надісланий з метою публікації до:**
  - а) Ради Безпеки ООН;
  - б) Генеральної Асамблеї ООН;
  - в) Секретаріату ООН.

Література [18; 25; 47; 50; 53]

Тема 8. Огляд актуальних проблем міжнародного кримінального права

1. Характеристика плюралістичної наукової думки щодо сутності міжнародного кримінального права.
2. Наукова дискусія щодо класифікації міжнародних злочинів.

3. Проблемні аспекти реалізації норм міжнародного кримінального права.
4. Основні напрями міжнародно-правової боротьби з легалізацією доходів, здобутих злочинним шляхом.
5. Основні напрями боротьби з міжнародним тероризмом.

Питання для самоконтролю

1. Поняття міжнародного кримінального права.
2. Джерела міжнародного кримінального права.
3. Принципи міжнародного кримінального права.
4. Поняття та функції Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол).
5. Характеристика Конституції Міжнародної організації кримінальної поліції.
6. Характеристика Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин.
7. Вплив судових рішень на становлення і розвиток системи міжнародного кримінального права.
8. Участь спеціалізованих установ ООН у боротьбі з міжнародною злочинністю

Теми рефератів

1. Характеристика поглядів П.С. Ромашкіна щодо сутності міжнародного кримінального права.
2. Генеза галузі міжнародного кримінального права.
3. Аналіз передумов виникнення міжнародного кримінального права, виходячи з договорів Київської Русі з Візантією.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Поняття міжнародної співпраці у боротьбі зі злочинністю, виходячи з поглядів М. О. Черкеса.
2. Основні напрями боротьби з міжнародними злочинами, що посягають на свободу людини.
3. Характеристика поглядів Г. В. Ігнатенка щодо системи джерел міжнародного кримінального права.

Тестові завдання для самоконтролю

1. **Основні інститути міжнародного кримінального права склалися:**
  - а) у XVIII столітті;

- б) після Першої світової війни;
- в) після Другої світової війни.

2. Для джерел міжнародного кримінального права характерне наступне:

- а) договір є єдиним джерелом міжнародного кримінального права;
- б) договір і звичай є взаємодоповнюючими джерелами міжнародного кримінального права;
- в) звичай є єдиним джерелом міжнародного кримінального права.

3. Вищим органом Інтерполу є:

- а) генеральним секретаріат;
- б) генеральна асамблея;
- в) Міжнародна конференція.

Література [25; 38; 41; 43; 46]

Тема 9. Характеристика проблемних аспектів міжнародного трудового права

1. Характеристика наукової дискусії щодо місця міжнародного трудового права в системі міжнародного права.
2. Проблема міжнародно-правового захисту прав інвалідів на трудову інтеграцію.
3. Проблемні аспекти міжнародно-правової охорони праці підлітків.
4. Проблемні аспекти реалізації норм міжнародного трудового права.

Питання для самоконтролю

1. Поняття міжнародного трудового права.
2. Генеза галузі міжнародного трудового права.
3. Система джерел міжнародного трудового права.
4. Характеристика соціальної функції міжнародного трудового права.
5. Поняття міжнародного стандарту праці.
6. Основні напрями впливу Міжнародної організації праці на захист прав трудящих.
7. Структура Міжнародної організації праці.
8. Співвідношення функцій МОП і ВТО.

Теми рефератів

1. Характеристика поглядів Е. Аметистова щодо сутності міжнародного трудового права.
2. Специфіка системи контролю МОП щодо дотримання державами-учасницями міжнародних норм про працю.
3. Реалізація Україною міжнародних стандартів праці.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Аналіз концепції І. Я. Кисельова щодо сутності міжнародного трудового права.
2. Взаємозв'язок трудової міграції з торгівлею людьми.
3. Специфіка міжнародно-правового захисту праці жінок.

Тести для самоконтролю

1. **Міжнародно-правовими актами МОП, які мають обов'язкову силу для держав-учасниць є:**
  - а) директиви;
  - б) конвенції;
  - в) ордонанси.
2. **Основним міжнародним договором, який регулює питання праці і трудових відносин у європейських країнах є:**
  - а) Європейська соціальна хартія;
  - б) Європейська трудова хартія;
  - в) Європейська конвенція праці.
3. **Адміністративна Рада Міжнародної організації праці обирається:**
  - а) Генеральної Асамблеєю ООН;
  - б) Міжнародною конференцією праці;
  - в) Міжнародним бюро праці.

Література [7; 25; 36; 37]

Тема 10. Огляд актуальних проблем міжнародного космічного права

1. Проблемні аспекти формування галузевих принципів міжнародного космічного права.
2. Особливості норм “космічних” міжнародних договорів.

3. Проблемні аспекти сучасного правового статусу космічного простору.
4. Міжнародне космічне право і комерціалізація сучасних космічних проектів.
5. Міжнародно-правове регулювання проблеми техногенного забруднення космічного простору.

Питання для самоконтролю

1. Поняття міжнародного космічного права.
2. Характеристика основних принципів міжнародного космічного права.
3. Суб'єкти міжнародного космічного права.
4. Міжнародно-правове визначення космічного простору.
5. Міжнародно-правове визначення космічного об'єкта.
6. Абсолютна відповідальність у міжнародному космічному праві.
7. Солідарна відповідальність у міжнародному космічному праві.
8. Сутність поняття “космічне сміття” в міжнародному космічному праві.

Теми рефератів

1. Роль ООН у становленні та розвитку міжнародного космічного права.
2. Характеристика концепції Ц. Т. Шийко щодо прогресивного розвитку міжнародного космічного права.
3. Міжнародно-правовий статус космічний простору і небесних тіл як спільного надбання всього людства.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Характеристика проблемних аспектів відповідальності в міжнародному космічному праві.
2. Характеристика передумов виникнення міжнародного космічного права в міжнародно-правовій доктрині Е. Лауде.
3. Аналіз міжнародно-правового регулювання діяльності по рятуванню космонавтів, поверненню космонавтів і поверненню об'єктів, запущених у космічний простір.

Тестові завдання для самоконтролю

1. **Остаточний варіант конвенції з врегулювання проблеми “космічного сміття” був запропонований:**

а) К.-Н. Бокштігелем;

- б) У. Рінкарді;
- в) Е. Коровіним.

2. Для спеціального правового режиму дослідження та використання космічного простору є характерним:

- а) свобода національного присвоєння космічного простору і небесних тіл;
- б) зоборона національного присвоєння космічного простору і небесних тіл;
- в) можливість національного присвоєння космічного простору і небесних тіл у порядку спеціальної міжнародно-правової процедури.

3. У міжнародному космічному праві під поняттям “космічних об’єкт” розуміється:

- а) космічний екіпаж;
- б) планета;
- в) космічний супутник і його складові.

Література [9; 25; 39; 40]

Змістовий модуль III. Пріоритетне значення та актуальні проблеми міжнародного права у сфері захисту прав людини та основних свобод

Тема 13. Проблемні аспекти системи міжнародно-правового захисту громадянських та політичних прав людини

1. Міжнародне право в галузі захисту прав людини і проблема смертної кари.
2. Характеристика наукової дискусії щодо проблеми евтаназії в контексті міжнародно-правового захисту права людини на життя.
3. Проблемні аспекти міжнародно-правового захисту честі і гідності особи.
4. Переваги і недоліки універсальної системи міжнародно-правового захисту громадянських та політичних прав особи.
5. Проблемні аспекти системи міжнародно-правового захисту громадянських і політичних прав особи в Арабському регіоні і Африці.

Питання для самоконтролю

1. Поняття громадянських і політичних прав особи.
2. Вплив буржуазних революцій на становлення системи міжнародно-правового захисту громадянських і політичних прав особи.

3. Зміст та значення Французької Декларації прав людини і громадянина 1789 року.
4. Система громадянських і політичних.
5. Специфіка міжнародно-правового захисту громадянських і політичних прав особи.
6. Характеристика положень Загальної декларації прав людини про громадянські і політичні права особи.
7. Закріплення прав “першого покоління” в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права.
8. Характеристика європейської конвенції захисту прав людини та основних свобод 1950 року.

Теми рефератів

1. Участь Організації Об'єднаних Націй у системі захисту громадянських і політичних прав особи.
2. Специфіка системи міжнародно-правового захисту громадянських і політичних прав особи в межах Арабського регіону.
3. Проблемні аспекти міжнародно-правового захисту права особи на недоторканість.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Характеристика проблемних аспектів діяльності європейського суду з прав людини.
2. Вплив ради Європи на стан забезпечення захисту прав людини на регіональному рівні.
3. Характеристика переваг і недоліків міжамериканської системи захисту прав особи.

Тестові завдання для самоконтролю

1. **Центральним регіональним міжнародно-правовим актом щодо захисту прав людини в Африці є:**
  - а) Африканська конвенція з прав людини та основних свобод;
  - б) Африканська хартія прав людини і народів;
  - в) Африканська Декларація прав людини.
2. **Суд ЄС складається із:**
  - а) суддів;
  - б) суддів і генеральних прокурорів;
  - в) суддів і генеральних адвокатів.

3. Судді Європейського суду з прав людини обираються:

- а) Секретаріатом Ради Європи;
- б) Комітетом міністрів;
- в) Парламентською Асамблеєю Ради Європи.

Література [31; 54; 58; 59]

Тема 14. Аналіз актуальних проблем системи міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав людини

1. Проблеми, що випливають з рекомендаційного характеру визнання на міжнародному рівні соціально-економічних прав.
2. Закріплені нормами міжнародного права соціально-економічні права як позитивні зобов'язання держави.
3. Переваги і недоліки системи міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав особи на універсальному рівні.
4. Проблемні аспекти регіональної системи захисту соціально-економічних прав особи.

Питання для самоконтролю

1. Характеристика сутності соціально-економічних прав відповідно до теорії поколінь прав людини.
2. Характеристика плюралістичної наукової думки щодо сутності соціально-економічних прав особи.
3. Особливості сфери дії соціально-економічних прав особи.
4. Специфіка системи міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав особи.
5. Поняття “міжнародний соціальний стандарт”.
6. Характеристика Міжнародного пакту про соціальні, економічні і культурні права.
7. Аналіз Європейської Соціальної Хартії.
8. Участь ЕКОСОП у системі міжнародно-правового захисту прав “другого покоління”.

Теми рефератів

1. Вплив подій Другої світової війни на становлення системи міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав особи.
2. Специфіка міжнародного контрольного механізму забезпечення дотримання соціально-економічних прав особи.
3. Характеристика переваг і недоліків європейської системи захисту прав “другого покоління”.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Наукові концепції мислителів нового часу як передумови розвитку системи міжнародно-правового захисту прав “другого покоління”.
2. Специфіка реалізації міжнародно-правових соціальних стандартів у внутрішньому праві держав.
3. Аналіз взаємозалежності рівня економічного розвитку держав і стану реалізації міжнародних соціальних стандартів.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Головним органом Всесвітньої організації охорони здоров'я є:

- а) Генеральна асамблея охорони здоров'я;
- б) Всесвітня асамблея охорони здоров'я;
- в) Міжнародна конференція охорони здоров'я.

2. Сесії ЕКОСОП відбуваються:

- а) один раз на рік;
- б) двічі на рік;
- в) тричі на рік.

3. Обов'язок держав забезпечувати соціально-економічні права є:

- а) безумовним;
- б) обумовленим рівнем економічного розвитку держави;
- в) обумовлений зовнішньополітичним курсом держави.

Література [7; 36–37; 42; 58]

Тема 15. Проблемні аспекти міжнародно-правового захисту найбільш вразливих категорій осіб

1. Характеристика проблеми міжнародно-правового захисту інвалідів. Проблемні аспекти міжнародно-правового захисту дітей.
2. Особливості системи міжнародно-правового захисту жінок.
3. Реалізація міжнародно-правових норм щодо захисту найбільш вразливих категорій осіб у внутрішньому праві держав.
4. Характеристика переваг і недоліків системи міжнародно-правового захисту найбільш вразливих категорій осіб.

Питання для самоконтролю

1. Поняття “інвалідність” відповідно до визначення Всесвітньої організації охорони здоров'я .
2. Характеристика всесвітньої програми дій стосовно інвалідів.
3. Зміст Конвенції МОП № 159 “Про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів”.
4. Зміст і значення рекомендації МОП “Про перекваліфікацію інвалідів” від 1955 р. Основні положення рекомендації МОП № 168 “Щодо професійної реабілітації та працевлаштування інвалідів” від 1983 р.
5. Характеристика Конвенції про права дитини 1989 року.
6. Визначення Міжнародною організацією праці поняття “найгірші форми дитячої праці”.
7. Характеристика Конвенції МОП № 189 “Про зоборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці” від 1999 р.
8. Зміст і значення Конвенція МОП № 138 “Про мінімальний вік для прийому на роботу” від 26. 06. 1973 р.

Теми рефератів

1. Історичні аспекти розвитку системи міжнародно-правового захисту жінок.
2. Вплив Організації Об'єднаних Націй на стан захисту прав дитини у світі.
3. Переваги і недоліки регіональної системи міжнародно-правового захисту прав дитини.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Вплив Міжнародної організації праці на запобігання та ліквідацію найгірших форм дитячої праці.
2. Міжнародно-правовий захист права інвалідів на трудову інтеграцію.
3. Реалізація Україною міжнародних норм і програм, спрямованих на захист прав дитини.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Такі види праці дитини не підпадають під міжнародно-правове визначення поняття “небезпечна праця”:
  - а) підземні роботи дітей;
  - б) праця дітей на уроках праці;
  - в) підводні роботи дітей.
2. Міжнародна програма ІРЕС (Міжнародну програму з використання та експлуатації дитячої праці) була започаткована:
  - а) ВООЗ;
  - б) МОП;
  - в) ЮНЕСКО.
3. Відповідно до положень міжнародно-правових норм вік прийому на роботу не може бути нижчим:
  - а) 15 років;
  - б) 16 років;
  - в) 17 років.

Література [7; 36; 37; 42; 58]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Антонович М. М. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К. : Видавничий дім “КМ АКАДЕМІЯ”, 2003. — 308 с.
2. Анцелевич Г. О. Міжнародне право: Підручник. — К.: Алерта, 2003. — 410 с.
3. Анцелевич Г. О., Покрещук О. О. Міжнародне публічне право. Загальна частина: Навч. посіб. / Українська академія зовнішньої торгівлі. — К.: УАЗТ, 1999. — 186 с.
4. Анцелевич Г. О., Покрещук О. О. Міжнародне публічне право. Особлива частина: Навч. посіб. / Українська академія зовнішньої торгівлі. — К.: Вид-во УАЗТ, 1999. — 378 с.
5. Баймуратов М. О. Міжнародне право. — Х.: Одиссей, 2001. — 672 с.
6. Ушаков Н. А. Проблемы теории международного права. — М., 1988.

7. Аметистов Э. М. Международное трудовое право и рабочий класс. — М., 1970.
8. Малеев Ю. Н. Международное воздушное право: Вопросы теории и практики. — М., 1986. — С. 135.
9. *Международное космическое право: Учебник* / Отв. ред. Г. П. Жуков, Ю. М. Колосов. — М., 1999.
10. Бломенвіц Д. Регулювання міжнародних конфліктів щодо довкілля — міжнародний суд справедливості та міжнародний арбітраж // Науковий вісник. — Львів, 2002. — Вип. 12.7. — С. 50–56.
11. Анцелотти Д. Курс международного права. — Т. 1: Введение — общая теория / Под ред. Д. Б. Левина. — М., 1961.
12. Броунли Я. Международное право: В 2 кн. / Под ред. Г. И. Тункина — М., 1977.
13. Гроций Гуго О праве войны и мира. Три книги / Общая ред. С. Б. Крылова. — М. 1996.
14. Дмитрієв А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. / Київський ун-т права; / Ю. С. Шемшученко (відп.ред.), Л.В. Губерський (відп. ред.). — Стереотип. вид. — К.: Юрінком Інтер, 2001. — 638 с.
15. *Международное право: Учебник* / Под ред. Ю. М. Колосова, Э. С. Кривчиковой. — М.: Юристъ, 2001. — 928 с.
16. *Международное право: Учебник* / Отв. ред. Ю. М. Колосов, Б. И. Кузнецов. — М., 1994. — с. 22.
17. Мацко А. С. Міжнародне право: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2002. — 216 с.
18. Мерезко О. О. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії та практики. — К.: Таксон, 2002. — 344 с.
19. *Международное право* / Под ред. Г. В. Игнатенко. — М., 1999.
20. Оптенгейм Л. Международное право / Под ред. С. Б. Крылова. — М., 1948–1950. — Т. 1–2.
21. Фердрос А. Международное право / Под ред. Г. И. Тункина. — М., 1959.
22. Хименс де Аречага З. Современное международное право / Под ред. Г. И. Тункина. — М., 1983.
23. Ваттель, Эмер де. Право народов. — М., 1960.
24. Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основи теорії. — К., 2002.
25. Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основні галузі. — К., 2004.

26. *Патрик Дайе, Ален Пелле.* Международное публичное право. — Т. 1: Формирование международного права. Международное сообщество. — К., 2000.
27. *Патрик Дайе, Ален Пелле.* Международное публичное право. — Т. 2: Международные отношения. — К., 2001.
28. *Буткевич В. Г.* Соотношение внутригосударственного и международного права. — К., 1982.
29. *Денисов В. Н., Евинтов В. Й.* Международное сообщество и правопорядок. — К., 1992.
30. *Малеев Ю. Н.* Международное воздушное право: Вопросы теории и практики. — М., 1986.
31. *Дженіс М., Кей Р., Бредні Е.* Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. — К., 1997.
32. *Лукашук И. И.* Международное право. Общая и особенная часть. — Кн. 1–2. — М., 2006.
33. *Мацко А. С.* Міжнародне право: Навч. посіб. — К., 2006.
34. *Тункин Г. И.* Теория международного права. — М., 1970.
35. *Сперанская Л. В., Третьякова К. В.* Международное право окружающей среды. — М., 1995

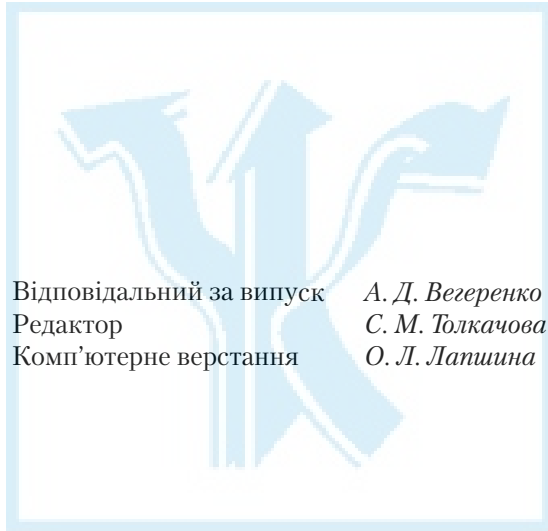
Додаткова

36. *Гусов К. Н., Курилин М. Н.* Международно-правовое регулирование труда (в конвенциях и рекомендациях МОТ). — М., 1992.
37. *Шашкова-Журавель І. О.* Міжнародно-правове визнання та захист права інвалідів на трудову інтеграцію / Юриспруденція: теорія і практика. 2007. — № 5. — С. 6–11.
38. *Материалы и рекомендации Генеральной Ассамблеи ООН // Юридический ежегодник.* — Нью-Йорк, изд-во Генеральной Ассамблеи ООН, 2002. — С. 458 – 461.
39. *Негода С. О.* Правове регулювання міжнародних комерційних космічних проєктів: Автореферат дис. канд. юр. наук. — К., 2000.
40. *Шийко Ц. Т.* Актуальные проблемы прогрессивного развития космического права // Юрист. — 1999. — № 9. — С. 40–43
41. *Карпец И. И.* Преступления международного характера. — М., 1979.
42. *Кисилев И. Я.* Сравнительное и международное трудовое право. — М., 1999.
43. *Международное уголовное право / Под ред. В. Н. Кудрявцева.* — М., 1999

44. *Дмитриева Г. К., Лукашук И. И.* Становление международной нормативной системы // РЕМП. — СПб., 1995.
45. *Лукашук И. И.* Нормы международного права в международной нормативной системе. — М., 1997.
46. *Лукашук И. И., Наумов А. В.* Международное уголовное право. — М., 1999.
47. *Лукашук И. И.* Современное право международных договоров. — Т. 1–2. — М., 2004–2006.
48. *Талалаев А. Н.* Общепризнанные принципы и нормы международного права (конституционное закрепление термина) // Вестник МГУ — Сер. Право. — 1997. — № 3.
49. *Миронов Н. В.* Международное право: нормы и их юридическая сила. — М., 1980.
50. *Черниченко С. В.* Теория международного права. — Т. 1–2. — М., 1999.
51. *Шестаков Л. Н.* Императивные нормы в системе современного международного права. — М., 1981.
52. *Тускоз Ж.* Міжнародне право: Підручник: Пер. з фр. — К., 1998.
53. *Гіждіван Л. Ю.* Право міжнародних договорів: Навч.-метод. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. — Чернівці: Рута, 2006. — 35 с.
54. *Гусейнов Л.* Международная ответственность государств за нарушения прав человека. — К., 2000.
55. *Тимченко Л. Д.* Международное право. — Х.: Консум, 1999. — 528 с.
56. *Тункин Г. И.* Теория международного права. — М., 1970. — с. 130–152
57. *Черниченко С. В.* Теория международного права: В 2 т. — Т. 2. — М., 1999. — 270 с.
58. *Мюллерсон Р. А.* Права человека: идеи, нормы, реальность. — М., 1991.
59. *Энтин М. Л.* Международные гарантии защиты прав человека. — М., 1994.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Актуальні проблеми міжнародного права”	6
Зміст самостійної роботи студентів	8
Список літератури	23

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. М. Толкачова*
Комп'ютерне верстання *О. Л. Лашина*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3325

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП